

Koncertekről

Miskolci Szimfonikus Zenekar – Nyíregyházi Cantemus Kórus – 2018.február 13.

Théâtre des Champs-Élysées, Paris

A jeges és kaotikus francia fővárosban két magyar együttes kínálja koncertprogramján a Champs-Élysées színházban a klasszika két nagy klasszikusát. Egy szikrázó életút végén, mintha csak csodálatos operáinak lenne egy felvonása, a *Requiem* és a szerző legutolsó szimfóniája együtt még jobban kifejezi a halálon túli megváltást.

Egyszerűen és szelíden indul a *C-dúr „Jupiter” szimfónia, No.41, K.551 Allegro vivacé*-ja, mely hamarosan az elegáns hév és a kényes illem éles kettősségét állítja szembe. Quentin Hindley biztos kézzel, sóvárgón és robbanékonyan irányítja a Miskolci Szimfonikus Zenekart – mosoly a könnyek mögött. A hatás, amelyet a baljóst és éneklőt váltakoztató játékok kelt, zavarba ejt; ez hozza az első tétel valódi sikerét. Majd a pasztorális nyugalmú *Andante cantabile* megdermeszti a közönséget a teljességet kereső, oda-odaszűrő visszhang-effektusokkal, melyek boldog végkifejlethez vezetnek. A hízog menüettet követően visszatér az élet fenséges forogtatának alapgondolata, mely a szellemet annyi érzelemmel, lendülettel, vidámsággal hatja át. A *Molto allegro* fináléban a büszke és méltóságteljes zenekar nagyon pontosan adja vissza a csodálatos crescendót, mely egyszerre alázatos és mindenható; a félbeszakadt, elmaradt ölelések visszaidézője... A *Jupiter* a *Don Giovanni* pályáján kering tovább (melyet a szerző kevesebb mint egy évvel korábban, 1787-ben komponált).

A *Requiem* kezdése az érzékeny lelkületűek számára még meghökkentőbb élményt ígér. Legelőször, a fagott halvány fényénél, a gyengéd *Introitus*-nál Sylvia Schwartz elbűvölő szopránjával találkozunk. Mintegy ugyanazon kegyből részesülve, a Nyíregyházi Cantemus Kórus igen egységes hangzással lép színre, melyet végig megtartva jut el a *Kyrie* borzongató csúcspontjára. A hangtömeg, melyet a zenekari irányítás még inkább kiemel, tovább növekszik a szédítő *Dies Irae*-ig, melynek feszültsége rémisztő – egészen addig, amíg a többi szólista: a szép hangszínű, nemes basszus, Bakonyi Marcell, a könnyed és szellemes tenor, Megyesi Zoltán, valamint az erőteljes, lírai alt, Elodie Méchain végül felfedik a szent szöveg lényegét:

Mors stupebit et Natura   Hökken Halál és Természet
cum resurget creatura   ahogy a Teremtés ébred
judicanti responsura.   Felelni a Vádló-széknek.
(részlet a *Tuba mirum*-ból)

Krisztus eljövételének leírása a *Rex tremendae*-ig vezet, mely rövid és lehangoló, akár egy téli nap... A

Recordare kísérteties éneke és álomszerű előjátéka már azt a hatást kelti, mintha ez a requiem egy színes, harmóniákból szőtt ágytakaró lenne, mintegy szintézise egy végcél nélküli bolyongásnak. A kórus és a zenekar csodálatosan, tiszta hangzással vezeti végig a vezérfonalat, miközben szigorúan zenei téren a liturgia mélységes-emberien kifejező hangot üt meg, mely az emberfeletti témáról is természetesen szól. A kompozíció zsenialitásának köszönhetően szent tüzet őrző helylyé alakul át a színpad („cor contritum quasi cinis”: hamuvá tört szív) a *Confutatis*-ban a varázslatos kórus- és a közös imát kísérő zenekari hangzás révén, hogy elérkezzünk az első igazi csúcspontozhoz, a *Lacrimosa*-hoz. Innentől kezdve a *Jupiter* szimfóniában is tapasztalható zürzavar tovább nő az *Offertorium*-ban, melyben a kórus felváltva hol megkínzott és megszelídült, szívet tépő és angyali...

Ugyanígy botlik meg az esendő ember nap mint nap. Azonban, ha sikerül felemelkednie az *Agnus Dei*-ig, mely Mozartnál igen súlyos és dermesztő hangzású, akkor megláthatja a Lux aeternát, a végtelen fényt a fűgában, melyet a Miskolci Szimfonikus Zenekar vonóssai biztos kézzel bontanak ki: a barokk jegyében való lezárásként, ám a végső hangok mégis a szabadkőműves zene világa felé nyitnak, valószínűleg a haldokló zeneszerző utolsó örömeiként.

Forrás: François Cavallès – www.anacalase.com
(Ford.: Vasas Xenodiké)

Óbudai Danubia Zenekar – 2018. február 28.

Zeneakadémia

Tavaszi bérleti sorozatát „Modern idők” címmel hirdette meg az Óbudai Danubia Zenekar. Találó a cím, mert hogy a művészetben van-e, lehet-e még beszélni modernről a posztmodern után, az nehéz kérdés, de ilyesfajta aggályok nem vonatkoznak az „időre”, azaz arra, hogy konkrét időszakban mit tartott nemcsak a kor embere, hanem immár történeti távlatból, az utókor is modernnek. A műsorfüzetben örömmel olvastam Óbuda-Békásmegyer polgármesterének, Bús Baláznak gondolattársítását, ő ugyanis Kodályt idézve hívta fel a figyelmet arra, hogy „Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának”. Hasznos és fontos tehát időről-időre átgondolni, milyen gyakorlati és elméleti, tudományos és művészi gondolatok jelentettek mérföldköveket a történelem és a művelődéstörténet során. Méltán aratott nagy sikert a bérlet első koncertje január 25-én, amely a „Gépek” címet kapta. És

érthetően nagy várakozás előzte meg a második estét is, amelynek címe kevésbé egyértelmű – mondhatni, többértelműségével már előre is foglalkoztathatta az érdeklődőket. Übermensch – de ezúttal kizárólag a művészetek területén értelmezve.

Ritkaság-élményt jelentett Copland rövid darabja, amely lehetőséget adott a zenekar rézfúvósainak, hogy eme kamaraszám idejére rájuk irányuljon az érdeklődés reflektorfénye. És a Copland-muzsika visszarímelt a hónap elejének kiemelkedő jelentőségű zenei vállalkozására, amikor is 4-én a Müpában a Maratont „Bernstein és az amerikai zene” címmel hirdették meg (ott Copland művészetét Négy motettája képviselte a Szent Efrém Kórus remek előadásában, az Óbudai Danubia Zenekar pedig Bernstein-programmal aratott nagy sikert).

Pusztán a cím alapján nagy valószínűséggel lehetett tippelni arra, hogy Wagner zenéje is helyet kap a műsorban, s így is lett: a Tannhäuser nyitányát, majd az Istenek alkonyából Siegfried rajnai útját szólaltatta meg az együttes. A rézfúvósok tehát további lehetőséget kaptak!

Übermenschről lévén szó, nem csoda, ha a lelkesedés magasra hágott! De nem tudtam szabadulni attól a gondolattól, hogy vajon rendelkeznek-e a hangszeresek a színpadi művek élményével? Mert ha valaki látta (netán többször is) a Tannhäuser-t és a Tetralógiát, másként éli meg a kiragadott részleteket is! Ezúttal a biztos szölam-tudás birtokában, a vállalkozáshoz méltó lelkesedéssel és lendülettel inkább „produktum”-jellegű eredményről számolhatok be. Panaszra természetesen nem volt oka a hallgatóságnak, hiszen Hátori Máté biztos kézzel irányította együttesét, az össz-hangzások tetszetős is lett – de érződött valamiféle távolságtartás mindattól a gondolatiságtól, amely Wagner műveinek sajátja.

Richard Strauss szimfonikus költeménye, amely annak idején „villámcsapásként” hatott Bartókra, új távlatokat nyitva meg a zeneszerzés területén, minden előadóegyüttes számára nagy kihívás. Nemcsak megszólaltatás, hanem oly módon való interpretálása, hogy a hallgató ne csak belesüppedjen a dús zenekari hangzásba, ne csak a hangszín-orgiában tobzódjék, hanem érezzen készletet, hogy a több-kevesebb tájékoztatást adó tartalmi ismertető birtokában próbálja nyomon követni a történéseket. Az Also sprach Zarathustra azok közé a komplex művek közé tartozik, amelyek igazából a többszöri előadás során képesek „beérni”, vagyis a végjátásban is mintegy rutinra kell szert tenni a zenekarnak. Ehhez az első lépés a megtanulás és a műsorra tűzés – az lenne jó, ha a közeljövőben többször lehetősége lenne a Danubia Zenekarnak újra előadni a művet.

Hátori Máté az érdem, hogy bízik annyira a muzsikaiban, hogy műsorra veszi ezt a kétségkívül nagy erőpróbát jelentő kompozíciót. Az ő alapos műismerete (amely többek között a kényes állások „beintésében” is rendre megmutatkozott), valamint a játékosok felkészültsége együttesen olyan tőke, amelyet feltétlenül kamatoztatni kellene!

(Fittler Katalin)

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2018. március 8.

Művészetek Palotája – Bartók Béla Hangversenyterem

Kiváló formában játszott a MÁV Szimfonikus Zenekar a 2018. március 8-án a Müpa Bartók Béla Hangversenytermében megrendezett koncerten, amelyre a Szőke Tibor-mesterbérlet 2. előadásának keretében került sor. Már a kezdés is ígéretes volt. A puha, ám annál dúsabb vonóhangzás sejtetni engedte, hogy mostanra beért az a szakmai munka, amelyet az ezen az estén is dirigáló hegedűművész-karmester immár hatodik éve folytat az együttes élén, kiváltképp a vonós szekcióval. Mendelssohn Hebridák-nyitányának hullámmozgást idéző folyamatos lendülete mindössze a kidolgozási részben tört meg egy pillanatra, hogy aztán megújult erővel tornyosuljon fel a visszatérésben.

A tradicionális nyitány-versenymű-szimfónia szerkesztésű program újdonsága Rózsa Miklós hegedűre és gordonkára írt, nálunk alig játszott Sinfonia concertanteja (op. 29) volt. Ha valaki egyszer közvélemény-kutatást folytatna a tekintetben, hogy vajon a filmrajongók ismerik-e jobban Rózsa Miklós életművét, vagy a klasszikus zene elkötelezett hívei, csak valószínűsíteni tudom, hogy az előbbiekre javára billenne a mérleg nyelve. Mindenesetre a Sinfonia concertante mostani előadása nem volt magyarországi bemutató: 1973. május 31-én már találkozott vele a Zeneakadémia közönsége a Magyar Állami Hangversenyzenekar előadásában, Lehel György vezényletével, olyan neves szólisták tolmácsolásában, mint a világhírű cseh hegedűművész Josef Suk, és szintén világhírű magyar származású csellista kollégája, Starker János. A háromtétéles Sinfonia concertante egyébként Gregor Piatigorsky felkérésére keletkezett, aki a hatvanas évek elején Jasha Heifetz és a maga számára vetette fel egy kettősverseny komponálásának ötletét. Az alapvetően magyar népzenei reminiscenciákból építkező, vallomásos alkotásra Bartók is meghatározó hatást gyakorolt. E hatás azonban olyan egyetemes zenei környezetbe ágyazódik, ellenpontozva nemzeti hovatartozásukat illetően kevésbé karakteres témákkal és motívumokkal, amely nagyléptékű, tágabb dimenziójú horizontot nyit meg a hallgatóság előtt, és ami – a mesterségbeli felvérteztség mellett – egyben magyaráztul is szolgál Rózsa Miklós kortárs zeneszerzőként még életében elért páratlan nemzetközi sikerére. Szólistaként Baráti Kristóf és Várdai István szólaltatta meg a magánszólamokat. A két kiváló fiatal muzsikus, a hazai és a nemzetközi koncertpódiumok évek óta fényesen tündöklő iker- és reméljük még hosszú ideig állócsillagai – ezúttal sem okozott csalódást a Müpa szép számban jelenlévő közönségének. Az árnyalatokban gazdag, érzékeny hangszínek, plasztikusan megformált dallamívek, magabiztos eleganciával kivitelezett futamok mellett a csak az összeszokott kamarapartnerekre jellemző cinkosság tette különleges élménnyé az említett nagy elődökhöz minden tekintetben méltó interpretációjukat.

A szünet után egy másik „filmzeneszerző” Hector Berlioz monumentális freskója volt a zenekar valódi magánszáma. Ha a francia zeneszerző életében már feltalálták volna a mozgóképet, vélhetően Rózsa Miklós-hoz hasonlóan sikeres filmzenét komponált volna. Az öttételes programszimfónia ugyanis filmvászonért kiáltó érzékletességgel eleveníti meg egy fiatal művészember narkotikus álmait. A Fantasztikus szimfónia nem véletlenül a karmesterek és szimfonikus zenekarok jutalomjátéka. Csaba Péter és zenekara azonban nem esett a tálcán kínálgató zenei poénok hatásvadász csapdájába. Rendkívül átgondoltan, imponáló mértékletességgel, kis léptékben, mintegy patikamérlegesen adagolta a feszültséget. Már az első ütemekben érezhető volt, hogy Csaba Péternek pontos víziója van Berlioz nagyszabású freskójáról. Minden rezdülése a monumentális zenei struktúra fokozatos felépítését szolgálta. A vonósok már a nyitányban is tapasztalt puha hangzását és töretlen lendületét a fúvósok pontos játéka, a fafúvósok változatos színei, a rezek homogén hangzása koronázta meg. A mértéktartó, fokozatos építkezés ugyanakkor egyáltalán nem ment az élmény rovására, nem halványította el a pazar színeket. Jól érzékelhetően élvezettel, örömmel játszott ezen az estén a MÁV Szimfonikus Zenekar. Karmester és együttese nem lankadó egymásra figyelése, öt tételen át tartó töretlen koncentrációja, olyan feszültséggel töltötte meg a szimfónia előadását, amelynek köszönhetően minden bizonnyal az évad legjobb szimfonikus hangversenyei között tarthatjuk számon a MÁV Szimfonikusok és Csaba Péter március eleji Müpa-beli koncertjét.

Kaizinger Rita

Győri Filharmonikus Zenekar - 2018. március 9.

Zeneakadémia

Minden – manapság már könnyen elérhető – technikai vívmány dacára még mindig igaz, hogy a fővárosi együttesekhez képest viszonylag kevésbé ismerjük a vidéki zenekarok munkásságát, műsorpolitikáját, fejlődésük irányvonalát. Ennek egyik oka, hogy a budapesti kritikuskok nehezen mozdulnak ki a fővárosból. A másik, hogy a vidéki zenekarokat ritkán halljuk a budapesti hangversenytermekben. A Győri Filharmonikus Zenekar Operacsillagok alcímet viselő zeneakadémiai koncertje már csak ezért is „csillagos” hangversenynek számított. Az est meghívott dirigense, Győriványi Ráth György (jelenleg a nizzai Operaház zeneigazgatója) vérbeli operakarmesterként közönségcsalogató, ugyanakkor tartalmi-zenei összefüggésekben gazdag és elgondolkodtató programot állított össze. Pjotr Csajkovszkij, Giuseppe Verdi és Giacomo Puccini operáinak jól ismert részleteiből válogatott, két kiváló énekes közreműködésével. Pasztircsák Polinát nem kell bemutatni a hazai közönségnek, hiszen a 2009-es Genfi Énekversenyen aratott győzelme után mind opera- és

oratóriumelőadások, mind pedig dalestek főszereplőjeként gyakran találkozhatunk itthon (és külföldön is) a nevével. Partnere, a Németországban élő Dovlet Nurgeldiyev hasonlóan sikeres karriert tudhat maga mögött, jelenleg a Hamburgi Operaház vezető énekes.

A művésznő által előadott részletek egy kivételtől eltekintve (Lauretta áriája – Puccini: Gianni Schicchi) az operairodalom tragikus sorsú hősnőit idézték meg. Ez a homogenitás azonban igen sokszínűnek bizonyult, még olyan közös sorsokban is, mint Violetta (Verdi: Traviata) és Mimi (Puccini: Bohémélet) esetében. Történetük szerint mindketten tüdőbajban halnak meg, és mindketten olyan áldozatot hoznak szerelmükért, mely rövid életüket még rövidebbé teszi. Érdekes volt így, az egymás mellé állított két hősnő hasonló, mégis nagyon különböző sorsáról elgondolkodni. Másfajta tragikumot képviselt a koncert első felét kitevő Csajkovszkij-blokkban megjelenő Tatjana alakja (Levélária – Anyegin, I. felvonás). Bár Pasztircsák Polina itt még érezhetően indiszponált volt (a közelmúltban betegséggel bajlódott, ezért is volt némi műsorváltozás az eredetileg meghirdetett programhoz képest), mégis hitelesen tolmácsolta a fiatal, tapasztalatlan lány naivitását, a szerelemben vetett hitét és reményét. Magasságai kissé fátyolosak voltak ugyan, a középregiszterek és a – zeneszerző által kért, egy szoprán számára olykor meglehetősen – mély hangok viszont plasztikusan és megbízhatóan szóltak. Ha az előzetes várakozásokat Pasztircsák Polina első megszólalása nem is mindenben teljesítette töretlenül, teljesítménye a továbbiakban felülírt minden aggodalmat: hangja karcsú volt, kiegyenlített, és minimális színpadi eszközökkel (kezének mozdulataival, mimikájával, elbájoló lényével) varázsolta hősnői lelkét és személyiségét a Zeneakadémia színpadára.

A fiatal, türkmén származású lírai tenor Lenszkij áriájával lépett először a közönség elé (Anyegin, II. felvonás), majd az est második felében Macduff áriáját énekelte (Macbeth, IV. felvonás). Előadását a legnagyobb technikai tökéletesség jellemezte (ide sorolom a szöveg világos artikulálását is), mely hatásosan társult az énekes szuggesztív karakterábrázolásával. Különösen megkapó volt Lenszkij gyötrődő lelkiállapotának ábrázolása. Az áriában Puskin és Csajkovszkij hőse a felsejlő halál árnyékában búcsúzik az élettől és a szerelemtől. Nurgeldiyev szinte Lenszkijé lett az ária néhány percében: hihetetlenül őszintének hatott az értelmetlen párbaj előtt álló fiatalember félelmének és kétségbeesésének ábrázolása.

A két énekművésztől három duettet is hallottunk (Traviata, III. felvonás; Bohémélet, I. felvonás; és a ráadás: Traviata, I. felvonás), melyekben nagyszerűen kiegészítették egymást, ennek köszönhetően együtt éneklésük tökéletes egységgé olvadt össze. A Traviata báli jelenetében még egy rövid táncot is lejtettek az illúzió hívebb megteremtéséért. Kölcsönösen odafigyeltek egymásra, mely azt a képzetet keltette, mintha már hosszabb idő óta együtt dolgoznának. Igaz, egy nappal a

budapesti koncert előtt Győrben is felléptek ezzel a műsorral, ám talán nem tévedünk, ha a két művész zenei intelligenciájának tudjuk be, hogy sikerült létrehozniuk azt a harmóniát, amelyben a duettek jelmezek és díszletek nélkül, csupán a zenén keresztül nyíltak ki és mutatják meg lényegüket.

A karmester és zenekara végig tapintatosan és figyelmes partnerként kísérte a két művészt. Illetve, nemcsak kísérte, hanem intelligens párbeszédet folytatott az énekesszólókkal. Szépek voltak a hangszerszólók is, többek között Tatjana áriájában az oboaszóló, Lenszkij áriájában pedig a csellók és a klarinétok, a végén pedig a kürtszóló.

Végül szólnunk kell még a zenekar önálló megnyilatkozásairól is. A koncert Csajkovszkij Rómeó és Júlia nyitányfantáziájával indult, a második féldőt Verdi A végzet hatalma nyitánya vezette be és hallhattuk még a megejtően szép intermezzót is Puccini Manon Lescaut-jából. Bár a két utóbbi interpretációját is szinte kifogás-talan technikai tökéletesség jellemezte – ezerszínű dinamikai árnyalással, egységes vonóskarral, inspirált fafúvósokkal, fegyelmezett rezekkel – a székhez szegező élményt Csajkovszkij alkotásának életre keltése adta. Döbbenetesen szólt az orosz mester műve. Ebben bizonyára nagy szerepet játszott, hogy a középerkelty első sorában ülve a Zeneakadémia nagytermének legjobb akusztikáját élvezhettem. A terem közepén létrejött hangzásélmény egyben igazolta a vonósok hagyományostól eltérő ültetési rendjét – a két szélen a hegedűk, középen a csellók, tőlük jobbra a brácsák, bal szélen a nagybőgők –, mivel mind a Csajkovszkij-művekben, mind a Manon-nyitányban kiemelt szerepet kaptak a karmester előtt helyet foglaló csellók. Az élményhez persze kellett a muzikusok is. A fafúvósok művet indító és záró, korált imitáló bevezetője éppoly világosan hallható volt, mint a hárfa arpeggiói, vagy az ütők drámai effektusai, és felfedezés számba ment a mű vége felé a hosszan kitarított hangot játszó tuba. Győriványi Ráth György minden részletet gondosan megmunkálva vezényelt, kiválóan felépítette Shakespeare drámájának zenei elbeszélését. A Győri Filharmonikusok hangversenye valóban csillagos volt, ám nem a hangverseny elnevezése, hanem az általuk képviselt imponálóan magas játékszínvonal miatt. *(Kovács Ilona)*

Rádiózenekar – 2018. március 18.

Művészetek Palotája – Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Új korszak hírnökei – ezt a címet viselte a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának leleményesen összeállított műsorú koncertje, és aki végigpillantott az elhangzó kompozíciók során, láthatta, valóban egy forrongó zenetörténeti korszak, a múlt századforduló képviselői ezek: Bartók Kossuth című „szimfóniai költeménye”

(1903), Debussy Pelléas és Mélisande című operájának (1898) 3. felvonásából a nyitójelenet, majd a szünet után Richard Strauss Hósi élet című szimfonikus költeménye (1898). Frappánsak a kronológiai egybeesések, de a hallgató a cím láttán vitázna a címadással, hiszen ezek a művek, bár kétségtelenül egy új korszak hajnalán születtek, mégsem mind az új korszak hírnökei, a három közül kettő sokkal inkább az éppen leköszönő régít búcsúztatja. Debussy a „Wagner-traumát”, a megkerülhetetlen Trisztán-élményt próbálja feldolgozni a maga kétségtelenül modern Pelléasában, vagyis nemcsak előre néz, hanem visszafelé is, legalább 1859-ig, a Wagner-opera befejezésének évéig. Még határozottabban visszafelé tekint Strauss a maga szimfonikus költeményében, hiszen ez a műfaj Liszt kezében, az 1850-es években volt „új korszak hírnöke”, Strauss szimfonikus költeményei viszont már e műforma fejlődésének kései zárókövei, s a Heldenleben ezek sorában is az egyik utolsó (tíz közül a nyolcadik).

Bartók Kossuth-szimfóniája pedig végképp nem új korszakot hirdet, hanem a régít zárja le – ez még nem az új, a modern Bartók, aki néhány évvel később, a népzene-élmény befogadása után, új művészi programmal lép majd a közönség elé. (Nem is arat vele olyan közönség-sikert, mint a Kossuthtal...) Mégis koherens, frappáns és kreatív volt a Rádiózenekar műsora, hiszen a három mű tanulságosan összekapaszkodott: két olyan szerzőtől – Debussytól és Strausstól – hallottunk darabokat, akik ifjú korában hatottak egy harmadikra, Bartókra, mielőtt a magyar komponista igazi hangját megtalálta, igazi művészi céljait felismerte volna. A kritika címében és bevezetőjében említett három útból tehát kettőt pillanthatunk meg ezen a koncerten, a francia és a német hatás, a Debussy-élmény és a Strauss-inspiráció útját. De a majdani igazi bartóki út, a harmadik ösvény ezen a koncerten nem tárult a hallgató elé – nem is tárulhatott, hiszen ez az est a ritkán hallható, s ezért most nagyon is indokoltan leporolt Kossuthtal a formálódó Bartókot mutatta meg, az érett hangjának megtalálása előtti időkből.

Kovács János vezényletével a Rádiózenekar jól felkészítve szólaltatta meg a három kompozíciót. Bartók Kossuth-szimfóniájában az együttes szingazdag játéka érzékeltette a partitúra ábrázoló és elbeszélő jellegét, a straussi hatást, amely ugyanakkor német mivolta ellenére nagyon is magyar(os) zenei idiómán átszűrve érvényesül. Fordulatos volt az előadás, világossá tette a mű történésekben gazdag folyamatának tagoltságát, s a program előre haladtával változó hangulatok és érzelmek sokféleségét: a hazafias felbuzdulást, a küzdelmet, a bukás csendjét.

Debussy operajelenetében felfigyelhettünk a zenekari színek érzékeny kikeverésére, az árnyalatok sokféleségére és a paszteltónusok uralkodó szerepére, a folthatás jelentőségére. Pasztircsák Polina (Mélisande), Kovács-házi István (Pelléas) és Kovács István (Golaud) hozzájá-

mulását egységesen magas színvonalúnak éreztem, nem is vélném igazságosnak, ha bármelyiket is kiemelném a három teljesítmény közül. Valamennyiük szólamformálásában lényegesnek éreztem a vokális kidolgozottság mellett a stílus birtoklását, a mű mitikus-misztériumjellegű vonásainak érvényesítését, a képlékeny deklamációt és az énekszólamok harmonikus beleolvadását a zenekari textúrába. Ugyanakkor a szövegmondást nem mindig éreztem eléggé plasztikusnak, ez is jelezte, hogy a szöveges zenékben leggyakrabban előforduló négy nyugati nyelv (olasz, német, angol, francia) közül alighanem még mindig a francia az, amely a magyar hangverseny- és operakultúra múltjával összefüggésben a legtávolabb áll attól, hogy otthonos terület legyen a magyar énekes-társadalom számára.

Strauss szimfonikus költeményében, mint jó előadásokban mindig, érvényesült a formátum, a hangszerelés pazar gazdagsága, a sok kiváló egyéni teljesítmény – amelyek közül mindenképpen ki kell emelnünk a rendkívül fontos és remekül kivitelezett koncertmesteri hegedűszólót, Nathan Giem teljesítményét –, és persze az a sajátos hangulati és kifejezésmódbeli komplexitás, amely a mű törekvéseihez híven párhuzamosan juttatja érvényre a Heldenleben heroizmusát és (ön)iróniáját; azt a törekvést, amelynek szellemében a szimfonikus önarckép alkotója pátosszal mutatja fel önnön nagyságát – és humorral önmaga, illetve környezete gyarlóságait. Kovács János megteremtette a forma nagy ívét, vezénylésének volt lendülete, a zenekar pedig híven követte instrukcióit, ihletett és igényesen kidolgozott előadásban szólaltatva meg Richard Strauss Bartókra is nagy hatást gyakorló szimfonikus költeményét, a Hősi életet.

(Csengery Kristóf – A kritika a revizoronline internetes portálon jelent meg először.)

Duna Szimfonikus Zenekar – 2018. március 18.

Duna Palota

A Nemzetközi Nőnaphoz képest kissé megkésve bár, de örök téma jutott a Családi Matiné-bérlet ötödik előadásának: Asszonyok, lányok. A szeszélyesen ismét rosszra forduló időjárás ellenére szép számmal jöttek az érdeklődők, legnagyobb számban a „szélső generációk”. Velük kezdeném a beszámolót, hiszen voltaképp valamennyi rendezvény a közönség kedvéért jön létre. Az idősek számára kedvező a délelőtti időpont, és öröm volt látni a programot megelőző nyüzsgést, az ismerősök üdvözlését, s leginkább: zenehallgatás élményére várakozó arcokat. Mert ők – tudatosan vagy ösztönösen – érzik-tudják, hogy az élőzene sajátos minőség, akkor is, ha (nyilvánvalóan) nem veheti fel perfekció tekintetében a versenyt a hangfelvételekkel. Ehhez a tapasztalathoz hosszú hangversenyjáró gyakorlatuk révén jutottak. A mindenkori legkisebbek, természetesen, mit sem tudnak minderről, éppen ezért a hozzátartozók, kísérő fel-

nőttek feladata, hogy – a kicsik életkori sajátosságainak megfelelően – megtanítsák „viselkedni” a gyerekeket. A virtuális valóságokkal gond nélkül együttélő apróságokat rá kell ébreszteni, hogy a pódiumon helyet foglaló nének-bácsik a közönségnek játszanak, s akinek volt már szereplési tapasztalata, könnyen belátja, hogy figyelni kell. Igen, kell! Akkor is, ha sok család a kényelmes „megengedő” nevelést (nem-nevelést) részesíti előnyben, a gyerekek szabad kibontakozását hirdelve. Mert a gögicselés, a spontán hangos megszólalás az egész közönség élményszerzési lehetőségét akadályozza, hiszen a hang minden irányban terjed. Ezen a hangversenyen az erkély közönsége járt rosszul, mert a hozzátartozók ügyet sem vetettek a gyerekek zajongására. Tehát, ilyenkor nem a gyerek a hibás, őt szoktatni kell a hangversenytermi viselkedéshez! A kísérők annál inkább – akik részéről ráadásul tiszteletlenség, hogy degradálják a bérleti előadásokat. Tény, hogy a gyerekek figyelme elkalandozik, még az iskolaérettek számára is komoly feladat a 45 perces foglalkozás, s az is, hogy csak a helyszínen, hangversenyeken lehet a – jobb szó híján – kulturált zenehallgatást „kigyakorolni”. Hadd hivatkozzam itt a Zuglói Filharmónia közönség-utánpótlást nevelő rendezvényeire, ahol a gyerekek minden különösebb fegyelmzés (drill) nélkül képesek közönséggé formálódni. Igaz, nem mézesmázos, vajszívű családi közegben.

A hangversenyek a közönségért vannak. Mindenki méltán elvárhatja, hogy valóban hallgató lehessen – a zenéké, nem pedig a zenei élvezetet zavaró tényezőké.

A Duna Szimfonikus Zenekar matinéhangversenyei maximálisan figyelembe veszik a célközönséget. A program alig haladja meg az egy órát, rövid műsor számokból áll, amelyekről műsorvezető (Zelinka Tamás) mond érdekes-hasznos tudnivalókat. Megannyi látni-és hallgatnivaló van a Duna Palota patinás dísztermében! Ráadásul, stílárisan is változatos az összeállítás; ezúttal a Cherubin-ária magyar szövegkezdete kínált gazdag asszociációs lehetőségeket. A népszerű számok (részletek) közé pedig rendre ritkaságok is kerültek. Mozarttal kezdődött a műsor, a Figaro házassága nyitányával, amelyet Cherubino áriája követett. Aztán megint nyitány (Rossini: Olasz nő Algírban, ami jó alkalom rövid operamese ismertetésére), majd Anitra tánca Grieg Peer Gyntjéből. Táncrea tánc, ifj. Johann Strauss Anna-polkája, innét a balettek világa került megidézésre (Delibes: Sylvia – Pizzicati), majd a francia zene világában időzhettünk (Bizet: Habanera a Carmenből, majd Menüett Az arles-i lány szvitből), s Asszonyok, lányok összeállításból nem hiányozhat Éva, ezért Lehár Éva című operettjének keringőjével búcsúztak az előadók.

A hangverseny dirigense a zenekar visszatérő vendége, Horváth Gábor volt, aki egyébként a Zuglói Filharmónia méltán népszerű operaprogramjainak állandó karmestere. Horváth Gábor (egyébként a Gödöllői Szimfonikus Zenekarnak 2010 januárja óta vezető karmestere, aki párhuzamosan tanít különböző szintű in-

tézményekben) karmester és karvezető, egyaránt ért a hangszeresekhez és az énekesekhez. Mozdulatai egyértelműek, pontosak, a részletekből arányos tételeket formál. Mindenkor fontosnak tartja a ritmikus profil kidolgozását, ezáltal könnyen követhető, hangulatos hallgatnivalóról gondoskodik. Ez a műsor egyébként magas igényeket támaszt az előadóegyüttessel szemben. A vonóskari unisonóknál a legkisebb bizonytalanság is könnyen kihallható (előzetes műismeret nélkül is), és a több műsorszámban fontos szerephez jutó pengetett játékmód is akkor igazán élménytadó, ha hajszálpontosan egyszerre szólal meg. A gyors számoknál a biztos szólamtudáson túl a folyamatba való bekapcsolódás, a fúvósoknál a rövid-hangulatos „kommentárok” frappáns megfogalmazása, dinamikailag érzékeny alkalmazkodással. Az ismert műsorszámok akkor igazán hatásosak, ha a hangszeresek nemcsak lejátsszák a szólamukat, hanem maguk is élvezik a közösen kialakuló hangzást. Horváth Gábor irányításával érezhetően szívesen játszanak a Duna Szimfonikus Zenekar tagjai, és a maguk részéről mindent megtettek, hogy kellemesen teljék a délelőtt.

A hangverseny énekes-közreműködője Vámos Katalin volt, aki remekül érthető magyar szöveggel énekelte Cherubino áriáját. Mint a műsorvezető bemutatásából megtudtuk, a fiatal énekesnő pályájának fontos területe Franciaország – ezért is indokolt, hogy a Habanerát franciául énekelte. *(Fittler Katalin)*

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2018. március 22.

Zeneakadémia

A Lukács Miklós-bérlet 5. estjét a zenekar rendszeresen visszatérő vendégkarmestere, Irwin Hoffman vezényletével hirdették meg – a 94 éves karmester március 19-én bekövetkezett halála nemcsak karmesterváltozást eredményezett, hanem a műsor is megváltozott. Az Irwin Hoffman emlékének szentelt hangversenyen J. S. Bach János-passiója került előadásra, Kamp Salamon vezényletével. Húsvét közeledtével kifejezetten aktuálisnak tűnt ez a program!

A Müpa közönsége már-már természetesnek veszi, hogy az idegen nyelven énekeltek szövegét kivetítve magyarul is olvashatja. A Zeneakadémián ideális esetben magyar nyelvű szöveggel gondoskodnak a hallgatóság pontos-részletes tájékoztatásáról – ezúttal nem így történt. Sőt, még csak számonkénti tartalmi kivonatot sem kapott a közönség. Az olvasmányos ismerető ezt aligha pótolja, s valljuk be, rendkívül idealistának kell lenni ahhoz, hogy feltételezzük: „mindenki” ismeri a történetet és/vagy ért németül. És bármennyire „képszerű” is alkalmanként a bachi szövegfestés, melegség csupán arra hagyatkozni. Vagy talán mégsem?

Mert ezúttal az Evangelista szerepében Szerekován János már-már operahősi átéléssel, indulattal-empátiá-

val énekelte szólamát, habár aligha azért tette, hogy többlet-tájékoztatót adjon a művet kevésbé ismerőknek. Ráadásul ez a passió zeneileg is van olyan „szép”, hogy akár a történet ismerete nélkül is lehet benne gyönyörködni (miképp egy szimbólumokban gazdag festmény is tetszhet a beavatatlannak). Az est karmestere Kamp Salamon volt, avatott irányítója zenészeknek és hallgatóknak a barokk (s kiváltképp a bachi) zenében. A közreműködő Kodály Kórus Debrecen együttesének férfikarában pedig feltételezhetően jópáran voltak, akik a '90-es évek első felében karnagyukként köszönthették Kamp Salamont. Aki egyébként az est folyamán megkülönböztetett figyelmet szentelt a kórus irányításának.

A megannyi helyszínen fellépő MÁV Szimfonikus Zenekar rugalmasan tud alkalmazkodni a változó körülményekhez, így ezúttal sem jelentett különösebb problémát számukra, hogy nem a leginkább hagyományos elrendezésben foglaltak helyet a Nagyterem pódiumán. A fafúvósok kaptak helyet a karmestertől jobbra, ahonnan vélhetően „jobban lehet hallani őket”, habár a MÁV muzsikusaival erre semmiféle elhelyezéssel nem lehetett panaszunk eddig sem. Ennek az elrendezésnek a problematikáját az adja, hogy térben távol kerültek a csembalótól, így a tökéletes együttjáték elsősorban annak függvényében jöhetett létre, hogy mennyire pontosan követik a karmesteri instrukciókat. Ezúttal a szolid méretű vonóskarhoz képest erős reflektorfény jutott a fúvósoknak.

A komolyzenei hangversenyek rendszeres hallgatói sem mindig „tudatosak” olyan szempontból, hogy érzékenyen reagálnának az ülésrendből adódó hangzárány-módosulásokra. Pontosabban, általában megelégedhetnek/megelégszünk a „szokatlan”, „furcsa”, „sajátos” színek észrevételezésével, anélkül, hogy keresnék/keresnének azok kiváltó okát. (Mentségül, gyakran a terem akusztikája sem biztosítja a nézőtér valamennyi pontján ugyanazt a hangzási élményt...)

A (Máté passióhoz képest rövidebb terjedelmű, drámaibb) János passiót szokás szünet nélkül előadni, a két rész között annyi megszakítással, hogy legyen lehetőség a hangolás pontosítására. Ezúttal sajnos szünet szakított a két részre az egyébként rendkívül jól felépített, koncepciózus előadást, így a 19 órai kezdés ellenére viszonylag „sokáig” tartott, jónéhány idős hallgató őszinte bánatára. Márpedig aki nem vállalta, hogy végighallgatja, nagy élményről maradt le.

Az első részben többször feltűnt, hogy a folyamat sodrában pillanatnyi leállásokat sem engedélyez a karmester, mellözve a kórustételek előtti megszokott-jóleső levegővételt is. Annál hatásosabbak voltak viszont a második rész drámai hangsúlyai, és ott megélhettük a tételközi szünetek különböző funkcióit. A szólisták többségénél érződött, hogy az operai szerepformálástól nemigen tudnak eltekinteni. Az énekes-produkciók (az adott szóló-tétel megformált előadása) kidolgozott epizódok (korántsem mindig arányos) sorozatává alakították a szenvedéstörténetet. A szólisták közül töb-

ben német nyelvterületen kamatoztatják tudásukat, ami a szövegmondásban jótékonyan érezte hatását. Krokovay Marcell a szó jó értelmében rutinos oratórium-énekes, Bakonyi Marcell számára a basszus-szólamon belül a szereplőre szabott és a kommentáló funkció elkülönítése jelent még problémát, az alt Krokovay Johanna pedig minden hallgató szívébe belopta magát. Nála érződött legerősebben a mű ismerete, s nála valószínűleg valamennyi megszólalásának arányos beillesztése a műegészbe. Szemere Zita a szövegfestő fordulatok túlhangsúlyozásával szinte öncélúvá romantizálta áriáit, az e terepen kevésbé otthonosan mozgó tenor, Horváth István pedig kizárólag szólama eléneklésére koncentrált. A kórust hallgatva, tudhattuk: értő tolmácsolói e bachi remekműnek.

A taps ezúttal kevésbé volt protokolláris – a zenei élményért való köszönetet és a művészi munka elismerését egyaránt kifejezte.

(Fittler Katalin)

Liszt Ferenc Kamarazenekar – 2018. április 8.

Zeneakadémia

A világhírű szólisták sorában Emmanuel Pahud lépett fel a Liszt Ferenc Kamarazenekar bérletének 3. estjén, melynek műsorán preklasszikus szimfóniák és fuvalversenyek szerepeltek. Mondhatnánk, látogatás II. (Nagy) Frigyes udvarában, ha C. Ph. E. Bach szimfóniája nem azt követően készült volna, hogy a „berlini” Bach Hamburgban lett Telemann utódaként udvari karnagy.

A többé-kevésbé ismeretlen műveket hallgatva (Graun: C-dúr szimfónia, II. (Nagy) Frigyes: G-dúr szimfónia, Quantz: G-dúr fuvalverseny, Benda: F-dúr szimfónia, C. Ph. E. Bach: B-dúr vonós szimfónia és d-moll fuvalverseny) ismét megtapasztalhattuk azt a „többletet”, amit a kamarazenekar viszonylag kis létszáma rejt: képlekenyebb, mozgékonyabb az organizmus, ugyanakkor képes a dinamikai kontrasztok révén szélesre nyitni a hangzások horizontját.

A mozgékonyabb elsősorban abban mutatkozik meg, hogy a leggyorsabb tempó sem tűnik hajszoltnak. Igaz, ehhez az a fajta interpretációs modor szükséges, amelyet a jelenlegi muzsikások együttesbeli elődeiktől örököltek. Nemcsak a dinamika, hanem a formálás is egyértelműen tanúsítja zenei elképzeléseik tudatosságát. A játékosok vérbeli kamaramuzsikások, akik szólamukat az épp születőben lévő Egész szolgálatába állítják, oly módon, hogy olyan áttekinthetően ismerik a partitúrákat, mint a karmesterek. Ez a fajta többlet-tudás a forrása annak a játékörműnek, amely minduntalan megfigyelhető; ahogyan a szólamok reflektálnak egymásra, ismétléssel, imitációval avagy épp oly módon, hogy párbeszédesen alakítanak ki formai felületet, azoknak a hallgatóknak is élmény, akik nem tudják konkrétan megnevezni az élményforrást.

Pergő gyorstételeket hallottunk, de sohasem sietőse-

ket vagy kapkodókat – a futamok, mint az apró gyöngyökből főzött láncok, amelyeknél soha sem kellett tartani attól, hogy elszakadnak. Általában könnyű volt követni iramukat – ennek magyarázata az artikuláció, a frazeálás egységes kidolgozottságában rejlik. Talán csak kezdett megártani a sok a jóból, amikor a második részben néha örültünk volna, ha nem válik már-már féktelemmé e játékörmű.

A legnagyobb várakozás – érthetően – a fuvalversenyeket előzte meg. Pahud első látásra mindenkit meghódított! A könnyed természetesség, amellyel bejött, végig uralta a játékát. Egykor ő volt a Berliini Filharmonikusok legfiatalabb tagja, régóta otthonos tehát a pódiumokon – s magyarázhatnánk ezt különböző minőségben való fellépéseinek nagy számával (hiszen a zenekari játék és a szólista-szereplések mellett rendszeresen vesz részt kamaragyüttesekben is). Ugyanakkor nyoma nincs játékában a kétségkívül meglévő nagy rutinnak – minden pillanatot a maga teljességében él meg. A műsorfüzetben olvashatunk tőle idézetet: „Az a jó zenész, aki elmeséli a történetet”. Nos, Pahud nagy mesélő! Nagyon résen kellett lennie annak, aki a hangszerjátékára akart koncentrálni, mert a figyelem mindig a zenére irányult – a Quantz-mű elképesztően hosszú hangfolyamainak megszólaltatását sem lehet egyszerűen a körkörös légzés számláján jóváírni, hiszen a technikai fogásoknak sok fuvolás van birtokában, ám ez a fajta kifejezés-központú muzsikálás csak keveseknek sajátja. Aranyfuvalójának (ami hasonlóképp nem ritkaság napjaink fuvalművész-társadalmában) hangja hihetetlenül sokszínű, eme színvilágot a kifejezés érdekében hívta életre az előadó.

Preklasszika – elvileg, papíron, átmeneti korszak. Akik hallották ezt az estet, megannyi vonást fedezhettek fel, amelyekben érződik a barokk hagyomány, s legalább annyit, amelyek a tudatos újat-keresés jelei. Azért is hálásak lehetünk e többszerzős összeállításért, mert hallhatóan kiderült belőle, hogy újító törekvéseivel korántsem állt egyedül Ph. E. Bach – hogy mégis az ő hatását regisztráljuk a klasszikusok zenei fogalmazásmódján (leginkább Haydn némely lassú tételében), annak tudható be, hogy az ő művei örvendhettek legtovább szinte folyamatos játszottságnak (és főképp: földrajzilag kiterjedt területen). Fantázia-érzetű szabad formarészek, Sturm und Drang indulatok – hangzó mintapéldatára mindannak, ami maradandó hatást volt képes gyakorolni!

Az értő kottaolvasatnak köszönhetően (amikoris az előadói utasításoknak értelmezett, nem pedig csupán korrekt realizálására kerül sor) élő-eleven muzsikát hallhattunk. Tfirst Péter koncertmesterként nagyzenekar számára is instruktív irányítása nem téveszti el hatását, ugyanakkor mégis a mélyvonások játékát kell elsősorban értékelnünk. Szólamuknak mindig a megfelelő rangot (súlyt-fontosságot) megadó tolmácsolásához külön értéként csatlakozik a nagybögősnek az a zenei el-

képzése, hogy hangszerét dallamjátszónak tartja, s nem elégszik meg szólamának funkció-basszussá alacsonyításával. Talán csak a csembaló tűnt kissé háttérbe szorítottnak – a felvétel újrakhallgatása esetleg a hangszer másfajta elhelyezéséhez adhat ötletet.

(Fittler Katalin)

Miskolci Szimfonikus Zenekar – 2018. április 8.

Budapesti Olasz Kultúrintézet, Sala Giuseppe Verdi

A Miskolci Szimfonikus Zenekar – Medveczky Ádám vezényletével – majdnem teljesen romantikus programmal lépett pódiumra a Budapesti Olasz Kultúrintézetben. Azért csak „majdnem”, mivel a koncert második felét kitöltő Beethoven VI. (*F-dúr*, „*Pastorale*”) szimfónia (op. 68 – 1808) – bár sok tekintetben előre mutat a romantikára és öttételességével többek között Berlioz *Fantasztikus szimfóniája* és Dohnányi *d-moll szimfóniája* (op. 9) számára is közvetlen mintaként szolgált – mégis inkább még a késői bécsi klasszikához, semmint a romantikához tartozik. A 19. század mintegy ötven évét átfogó műsorban a Beethoven- szimfóniát Edvard Grieg Peer Gynt I. szvitje (op. 46 – 1867) és Fryderyk Chopin *f-moll zongoraversenye* (op. 21 – 1830) előzte meg.

A hangversenyt jól ismert, népszerű melódiákkal nyitni jó választásnak bizonyult. Amellett, hogy a közönség az ismerős bennfentességével hallgatta a darabot, a Grieg-szvit alkalmat adott a karmesternek és a zenekarnak, hogy a rövid, gyorsan váltakozó karakterekkel a legsokoldalúbban megmutathassák magukat. Az opera-dirigens Medveczky láthatóan lubickolt a programzene-sugallta karakterek megformálásában, kiemelve a mű értékeit és hangszerezési ötletgazdagságát. Az ezernyi színt, a különleges északi hangulatot felszínre segítő olvasat és interpretálás eszköze volt annak, hogy megvilágítsa e sejtelmes alkotás színpadi előadástól független, önálló értékeit. Az első két rész például a születés és elmúlás szembeállítását. A Reggeli hangulat című tétel illusztrációként szolgált a természet ébredéséhez, a fuvola trillái pedig – némi aktualitást is becsempészve – mintha csak a közeli Múzeumkert madárkájának válaszoltak volna. A 2. tétel (*Åse* halála) hangulatában éles kontrasztot mutatott az elsővel. Itt csak a zenekar vonósai játszanak, akik szordínós hangszínükkel megrendítő tablóképet festettek az elmúlásról. Egyúttal azt is bebizonyították, hogy mennyire egységes és telt vonóshangzásra képesek: a szinte kamarazenei faktúrát együtt lélegezve, pontosan indítva és lekerekítve szólaltatták meg. Érzékiség és egzotikum szötte át az Anitra tánca című tételt, majd – egy kissé nehézkes indítás után (nem mindenki figyelt a karmester beintésére) – szinte a szemünk láttára kergették a felbőszült manók Peer Gynt-öt: hatalmas fokozással és elsőprő lendülettel fejeződött be a mű.

A szünet előtt Chopin *f-moll zongoraversenyének* szólistájaként Réti Balázs foglalt helyet a zongoránál.

Réti ideális Chopin-előadó: lehetfinomak az agogikai árnyalásai, plasztikus a billentése, visszafogott a pedálhasználata. Technikailag is minden a helyén van, ráadásul virtuozitása soha nem öncélú, hanem eszköz a kezében ahhoz, hogy megszólaljanak a zeneszerző gondolatai. S nem utolsó sorban érezni játékan azt az előadói alázatot, mely a leírások szerint „a zongora poétájának” játékát is jellemezte. (Kár, hogy akkor még nem találták fel a hangrögzítést.) Míg a Miskolciak decemberi koncertjén (*Zenekar 2018/1, 42-43*) inkább zavarónak éreztem, hogy a szólista karnyújtásnyi távolságra ül a közönségtől, itt és most ez a közelség azt az illúziót keltette, mintha valamelyik párizsi szalon vasárnap délutáni összejövetelének részesei lennénk. A zenekar a – kissé disztónált – bevezetőtől eltérekve korrektil kísért (igaz, Chopin egyik versenyművében sem tekintette a zenekart szeretett hangszere egyenrangú partnerének), a csekélyke zenekari szólóknál mindenekelőtt az első fagottos teljesítménye érdemel dicséretet. A karmester figyelmét és gondosságát mutatta, ahogy a nokturnszerű második tétel finom girlandjainak végét minden alkalommal a szólista felé hátra fordulva figyelte, hogy az utolsó gyöngyszem és a zenekar találkozásánál pálcájával beinthesse a zenekarnak. A közönség kitartóan ünnepelte az előadást (titkon talán legalább egy Perc-ringót remélve), de végül Réti Balázs nem adott ráadást.

A második féldíót Beethoven „legnap sugarasabb” szimfóniája töltötte ki. Medveczky Ádám vezényletét figyelve nyilvánvaló, hogy ő nem a diktátor-típusú karmesterek közé tartozik, hanem inkább szeretettel közelít muzikusai felé. Ez persze korántsem jelenti azt, hogy ne követeljen meg mindent, ami a kottában – vagy még azon túl is – van. Egyetlen nagy ívet formált a falusi idilltől a befejezés áhítatos hangvételéig, benne csörgező patakkaival, vidám tánccal és vészjósló dörgéssel-vilámlással. Nagyon szépre sikeredett a három utolsó, egybekomponált tétel összefogása. Hangulatos volt a 3. tétel tenyeres-talpas ländlerje, megkapó a 4. tételben dúló zivatar és vihar ábrázolása, majd – a dinamikai skála széles spektrumának kihasználásával – az égzendülés távolodásának megjelenítése is. A korona azonban kétségtelenül az utolsó tételt illeti: feltárult Beethoven mély vallásossága, melyet szavakban így talán soha, de zenébe foglalt imájával itt annál inkább kifejezett. Ahogy a *Pastorale* szimfónia képzeletbeli szereplői is boldog és hálás érzésekkel teltek el a vihar elmúltával, úgy az Olasz Intézet közönsége is hasonló érzéketett a Miskolci Szimfonikusok játékának köszönhetően.

(Kovács Ilona)

Nemzeti Filharmonikusok – 2018. április 23.

Mátyás-templom

Méltán keltett nagy várakozást a Nemzeti Filharmonikusok „Templomi bérlet” sorozatának 3. estje: Bach remeke, a *h-moll mise* minden alkalommal esemény!

Megunghatatlan a szakmai közönségnek is, hiszen kiismerhetetlen gazdagságával egyre új felfedeznivalókat kínál (akár az adott interpretációnak köszönhetően), a nagyközönség számára pedig a zenehallgatás megannyi módját teszi lehetővé, a belefeledkezős gyönyörködéstől a tudatosságra törekvő műélvezetig (ráadásul a monumentális méret ezek változtatását is!).

Helyismeretről tanúskodó „készületek” előzték meg az előadást; a padosorok mögött sűrű széksorokkal, s ami a legfontosabb: megtervezve az előadók elhelyezkedését. Templomi környezetben mindig ott kísért a „visszhang” réme, amely képes összemosni a plasztikusabb tagolásokat is, és impresszionisztikus hangködbe burkolni a futamokat-melizmákat. Minden bizonnyal ezt is szándékoztak kivédeni az alkalmi színpad építésével, ahol a szólisták a hozzájuk társuló szólóhangszeresekkel nemcsak látványként emelkedtek ki. A Nemzeti Filharmonikus Zenekar és a Nemzeti Énekkar közé mindig csak az aktuális szólisták álltak, a többiek oldalt foglaltak helyet (az a kis idő, amíg elfoglalták helyüket, alig növelte a tételek közti szünetet). A kétórás előadás közben jókor jött a Gloriát követő rövid „technikai” szünet, amikor pontosító hangolással készülhettek a játékosok a folytatásra.

A h-moll misének nincs hagyományos „előadói praxis”, a műnek a részletekben való keletkezése óta megszólaltatásairól megannyi esetlegesség dokumentálható. Napjainkban, amikor „békés egymásmellettségben” élnek a historikus (és historizáló) előadások és a későbbi elképzelések nyomán kialakított verziók, korábbi hangzásélményei birtokában a hallgatónak megadatik, hogy mindinkább magára a kompozícióra figyeljen. Ma már keveseknek újdonság, ha a női szólamokat férfiak szólaltatják meg, a kontratenor és a férfi alt szinte „természetes” jelenség. És a hangzás annak is létjogosultságot ad, ha a modern hangszerek sorában néhány korabeli is helyet kap (barokk querflöték).

Hamar Zsolt elismerést érdemlően tartotta kézben az előadást. Rendkívül tudatosan gazdálkodott mozdulataival, nem gesztikulált feleslegesen, nem a közönségnek gondoskodott látványról. Elsősorban a zenekar számára volt informatív az irányítása, ami a kórust illeti, ott néha inkább együtt élte át az énekesekkel a nagy pillanatokat, mellőzve az irányító funkciót. A szólisták, Gavodi Zoltán kivételével, külföldiek voltak, ők jelentették a „díszítőelemeket” az interpretációban. Összeszokottságot aligha kérhetünk tehát számon, ráadásul mindnyájan a maguk zenei múltját hozták magukkal. A fiatal venezuelai Samuel Marino énekét áthatotta a produkcióban való részvétel öröme, néha szinte dalolta a bachi szólamot. Talán ezért nem tudott teljes harmóniába oldódni Gavodival, amikor duettjükre került sor. Wolf Matthias Friedrich esetében is azt éreztük, hogy a basszista inkább az énekes-produkcióra, semmint a megszólaltatandó zenére koncentrált. Halványabb teljesítményt nyújtott a tenor Markus Francke, míg az alt

Alex Potter személyében figyelemreméltó Bach-interpretátort ismerhettünk meg.

A Nemzeti Énekkar a helyzete magaslatán volt (talán csupán a Gloria-tétel Cum spiritu sancto-jának témabélépései indultak „rákészülés” nélkül – itt a dirigens folyamat-építő irányítását nélkülözniük kellett), és a Nemzeti Filharmonikusok vonósnai Koppándi Jenő koncertmesterrel az élen, mindvégig a kompozíciónak kijáró műgonddal játszottak. Elismerés illeti a fúvósokat is, kiváltképp a szólistákhoz társuló szólók kifogástalan előadásáért.

Napjaink koncert- (és opera-)látogató közönsége szinte hozzászólt a feliratozáshoz. A latin miseszöveg értő ismeretét nem lehet elvárni a mindenkor hallgatóságtól. Érdemes lenne elgondolkodni azon, hogy mi lenne hosszú távon hasznosabb, szórólapon kínálni a kétnyelvű szöveget, vagy esetleg olyan kivitelezésben biztosítani, amit megőrzésre méltónak tart a hallgató, és alkalmanként ismét magával hozza a mise-előadásokra.

Így viszont ezen a zenei eseményen visszaidéződött a latinul misézés templomi gyakorlata, amikor a hívők nem értették a szertartás szövegét, de az nem zavarta őket a hitélet gyakorlásában. Bach zenéje így is nyitott fülekre, fogékony lelkekre talált.

Fittler Katalin

A GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

I. FAGOTT állásra

A próbajáték időpontja: **2018. június 11. hétfő, 13 óra**

A próbajáték helyszíne: Győr, Richter Terem (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.)

A próbajáték anyaga:

- W. A. Mozart: B-dúr fagottverseny I. és II. tétel kadenciával
- zenekari szemelvények

Érvényes jelentkezés feltétele:

- szakmai önéletrajz, *kérjük megadni azt a mobiltelefonszámot is, amelyen a pályázót elérhetjük (ennek hiányában a jelentkezés érvénytelen)*
- motivációs levél

A fentieket kérjük a zenekar titkárságára (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.) vagy e-mailben (office@gyfz.hu) eljuttatni **2018. június 7-ig**. A zenekari állások részletes listája és kottaanyaga a titkárságon átvehető, vagy a zenekar honlapjáról www.gyfz.hu letölthető.

Zongorakísérőt a zenekar igény szerint biztosít.

A próbajáték menete:

12-13 óráig rövid bemutatkozó beszélgetés a GYFZ igazgatói irodájában, melyen részt vesz a GYFZ igazgatója, művészeti vezetője és igazgatóhelyettese.

13 órától próbajáték

További információ Ősz Gábor igazgatóhelyettesnél. Tel: +36 30 864 1693

Az álláshely betöltéséhez *felsőfokú szakirányú végzettség, erkölcsi bizonyítvány, és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 20§-ban előírtak megléte szükséges.*

Bérezés: versenyképes fizetés, kedvezményes lakhatási lehetőség

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Győr, 2018. április 25.

Fűke Géza s.k.
Igazgató